

Nisa Suresi 34. Ayeti açıklar mısınız?

www.ateistlerecevap.org/2017/10/nisa-suresi-34-ayeti-aciklamasi.html

ateistlerecevap

Ekim 7, 2017

Değerli kardeşimiz,

Erkeklerin aile içindeki yetkileri, kadınların da bu yetki karşısındaki durum ve tutumları konusu şu âyetlerde açıklanmıştır:

“Allah’ın insanlardan bir kısmını diğerlerine üstün kılmasına bağlı olarak ve mallarından harcama yapmaları sebebiyle erkekler, kadınların yöneticisi ve koruyucusudurlar. Sâliha kadınlar Allah’a itaatkârdır. Allah’ın korumasına uygun olarak, kimsenin görmediği durumlarda da kendilerini korurlar. Baş kaldırmamasından endişe ettiğiniz kadınlara öğüt verin, onları yataklarda yalnız bırakın ve onları dövün.”

“Eğer size itaat ederlerse artık onların aleyhine başka bir yol aramayın; çünkü Allah yücedir, büyüktür. Eğer karı kocanın aralarının açılmasından korkarsanız, erkeğin ailesinden bir hakem ve kadının ailesinden bir hakem gönderin; düzeltmek isterlerse Allah aralarını bulur; şüphesiz Allah her şeyi bilen, her şeyden haberdar olandır.” (Nisa, 4/34-35).

Şimdi bu iki âyeti tefsir ederek konuyu anlamaya çalışalım:

34. Âyette, yalnızca kocaların değil, bütün erkeklerin koruyucu ve yönetici (kavvâmûn) olmaları iki gerekçeye dayandırılmıştır:

a) Allah insanların bir kısmına diğerlerinden üstün kabiliyetler vermiştir, bu cümleden olarak koruma ve yönetme bakımından *erkekler, kadınlardan daha uygun özelliklerle donatılmışlardır.*

b) *Erkekler aile geçimini ve diğer malî yükümlülükleri üslenmişlerdir.* Bazı müfessirlere göre bu iki gerekçeden birincisi insan tabiatının değişmez özelliğidir; genel olarak erkeklerde akıl ve mantık ön plandadır, kadınlarda ise duygu öne çıkar. Koruma bakımından fizik güç önemlidir ve erkekler bu yönden daha güçlüdürler.

İkinci gerekçe ise yaratılıştan değil, kültür ve medeniyet şartlarına bağlı alışkanlıklar,

âdetler, tutumlardan kaynaklanmaktadır. İslâm'ın geldiği çağda daha yoğun, günümüzde ise önemli ölçüde olmak üzere erkeklerin bu fonksiyonları da devam etmektedir.

İslâm hukuk kurallarına göre erkek hem -geniş mânada- ailenin geçiminden tek başına sorumludur, hem de mehir, diyet, cihad/askerlik gibi malî tarafı olan yükümlülükleri vardır.

Erkeğin “kavvâm” olması hangi yetkileri ve vazifeleri ihtiva etmektedir?

Bu soruya verilen cevaplar eskiden yeniye değişik olabilmiştir. Yalnızca âyet ve hadislerin lafızlarını değil, bunların yanında uygulamayı ve dolayısıyla örf ve âdeti de göz önüne alan müctehid ve müfessirler, sözlük mânası “bir şeyin üzerinde duran, hâkim olan, özen gösteren, onunla yakından ilgilenen” demek olan kavvamlığa, “reislik, yöneticilik, eğitim, koruma, savunma, islah, kazanma, üretme” mânalarını yüklemişlerdir.

Tarih boyunca erkekler bu işleri ve sıfatları, fiilen kadınlardan daha ziyade yüklenmişlerdir. Çağımızda kelimeye yüklenen hâkim mâna ise “aile reisliği”dir.

Âyetten erkeklerin yönetim, savunma ve koruma bakımlarından genel olarak önde oldukları anlaşılmalı beraber, takip eden cümleler göz önüne alındığında burada, aile kurumunda hâkimiyet ve yöneticilik mânasının ağır bastığı görülecektir.

Ailede kurucu unsur karı kocadır. Bu temel kurumu oluşturan, yöneten, yönlendiren dinî, ahlâkî, hukukî kuralları vardır. Kurallara uyulduğu müddetçe mesele yoktur. Taraflar kuralları bozar, hakları çiğnerse düzeni sağlamak ve adaleti gerçekleştirmek üzere çeşitli tedbirler ve müeyyideler devreye girecektir.

Bu âyette karının, aynı sûrenin 128. âyetinde ise kocanın hukuku çiğnemesi ve düzene baş kaldırması (nüşûz) ele alınmıştır. Aile hayatı içinde kadın, kurallara göre rolünü ifa edip etmemesi yönünden iki sıfatla nitelendirilmiştir:

Sâliha ve nâşize. Sâliha kadınlar hem kocalarının ve diğer aile fertlerinin yanında (açıkta, zâhirde) hem de onların bulunmadıkları yerlerde (gaybda) vazifelerini hakkıyla yerine getirir, Allah'ın koyduğu, toplumun benimsediği kuralların dışına çıkmaz, aileye ihanet etmez, şerefine leke sürmezler.

Bazı davranış ve tavırları sebebiyle yoldan çıkma, hukuka baş kaldırma (nüşûz) belirtileri gösteren, böylece nâşize olması ihtimali beliren kadınlara karşı ne yapılacaktır, aile düzeni ve hukuku nasıl korunacaktır?

İşte bu noktada Kur'ân-ı Kerîm vazifeyi ailenin reisi sıfatıyla önce kocaya vermektedir.

Öngörülen tedbirlere başvurmasına rağmen koca düzeni sağlayamazsa ve ailenin dağılmasından korkulursa, sıra hakemlere gelecektir.

Âyette hukuka baş kaldıran, meşrû aile düzenini bozmaya kalkışan (nâşize) kadına karşı erkeğin yapabileceği şeyler: Öğüt vermek, yatakta yalnız bırakmak ve dövme şeklinde sıralanmıştır. Öğüt vermek ve yatakta yalnız bırakmak, küsmek gibi tedbirler problem teşkil etmemiştir, ancak dövme tedbiri özellikle çağımızda, kadın hakları ve insanlık haysiyeti yönlerinden önemli bir tartışma konusu olmuştur.

Esasen tefsir ve hadis kitaplarına bakıldığında kadının baş kaldırma durumunda bile kocası tarafından dövülmesini, eski tefsirciler arasında da farklı yorumlayanların, bunun câiz olmadığını ileri sürenlerin bulunduğu aşağıdaki alıntılarda görülmektedir.

Dövme tedbiri ve hükmünün -bu âyet dışında- en önemli dayanağı ilgili hadislerdir. Bu hadislerin, aksini söyleyen rivayetlere nisbetle daha sahih ve sağlam olanlarında

Peygamberimiz (asm) kadınların dövülmesini menetmekte, karılarını dövenlere “hayırsız” demektedir:

“Gündüz karısını köle gibi kırbaçlayan birisi akşam onunla aynı yatağa nasıl girecek?” (Buhârî, Nikâh 93; Ebû Dâvûd, Nikâh 60). diye sormaktadır.

Eski tefsircilerin, bu âyetin geliş sebebi olarak zikrettikleri bir vak'a, Araplarda âdet haline gelmiş bulunan "kadını dövme" eylemine Hz. Peygamber (asm)'in bakışı ve bunu ortadan kaldırma iradesi bakımından ilgi çekicidir.

Ensardan Sa'd b. Rebî', nâşize olan karısına bir tokat vurmuş, kayınpederi de damadını, Hz. Peygamber (asm)'e şikâyet etmişti. Peygamberimiz (asm) "Kadın da aynı şekilde kocasına vursun." buyurdu. Fakat daha emir yerine getirilmeden açıklamakta olduğumuz âyet geldi, bu durumda kocanın karısına vurabileceği anlaşıldı ve emir geri alındı (Cessâs, 188; İbnü'l-Arabî, 415).

Dövmenin şekli ve miktarı üzerinde durulmuş, kadına zarar vermemesi, iz bırakmaması, yüze vurulmaması genel olarak kaydedilmiştir. Bazı tefsircilere göre vurma tamamen semboliktir, meselâ müfessir Atâ'ya göre misvak (dişlerin temizlendiği, fırça büyüklüğündeki özel, yumuşak ağaç dalı) gibi bir şeyle yapılacaktır (Cessâs, 189; İbn Atıyye, 48).

İkinci nesil âlimlerinden Atâ, hukuku çiğneyen kadına uygulanacak müeyyide ile genel olarak kadın dövme konusundaki hadisleri birlikte değerlendirmiş ve şu sonuca varmıştır:

"Erkek, namusu lekeleyecek bir davranışta (fahişe) bulunmayan, yalnızca nâşize olan karsını dövmez, ancak ona karşı öfkesini ortaya koyabilir."

Atâ'nın bu anlayışını açıklayan -biri eski, diğeri çağdaş- iki tefsir âlimi farklı dayanaklardan hareket etmişlerdir.

Bunlardan Ebû Bekir İbnü'l-Arabî'ye göre Atâ, âyette geçen dövmenin ibâha (serbest bırakma) ifade ettiğini, genel olarak karı dövmeyi yasaklayan hadislerin ise kerahet (mekruh ve çirkin görme) hükmü getirdiğini tesbit etmiş ve sonuç olarak; *"Koca, karısını dövmez."* demiştir (Ahkâm, 420).

Çağdaş tefsircilerden İbn Âşûr'a göre Atâ, âyet ve hadislerin farklı durumlara göre farklı hükümler getirdiğini anlamış, öğüt ve küsmenin kocaya, tecavüzün şiddetine göre sopa vb. müeyyide uygulamanın ise kısmen kocaya, genel olarak da yönetim ve yargıya (ülü'l-emre) ait bulunduğu sonucuna varmıştır.

Koca iyi niyetle (ıslah etmek ve aileyi korumak maksadıyla) ve sınır aşmadan, kadına zarar vermeden -nâşize olan eşine- birkaç sopa vurursa buna izin verilecektir; sınır aşılır, bu izin kötüye kullanılırsa ülü'l-emr kocaların eşlerini sopalamasını kesin olarak yasaklayabilecektir. (İbn Âşûr, V / 43-44).

Fuhuş sebebiyle değil de yalnızca kocasına baş kaldırdığı, aile hukukunu çiğnediği, uzun zaman sevdiği ve kabullendiği kocasını istemez olduğu için karının, kocası tarafından -belli ölçüler içinde- dövülebileceği hükmüne tarihîlik açısından da bakılmıştır.

İbn Âşûr'a göre dövme izni bazı toplulukların veya toplum tabakalarının örf, âdet ve ruh hallerine riayet edilerek verilmiştir, her zamanda ve her durumda geçerli değildir.

Nüşûz durumunda kocanın karısını dövebilmesi için aralarında yaşadıkları toplumda bu davranışın ayıp, anormal, aşağılayıcı, zarar verici, hukuka aykırı telakki edilmemesi, kocanın öfkesinin karısı tarafından ancak bu vasıta ile hissedilir olması gerekir; izin böyle topluluklar ve durumlar için geçerlidir.

Hz. Ömer (ra)'in Mekke halkı ile Medine halkını, kadınlara hâkimiyet bakımından karşılaştırdığı şu sözleri de toplum değiştikçe ilişki ve davranışların da değişebileceğini göstermektedir:

"Biz muhacirler kadınlarımıza hâkimdik, sözüümüzden çıkmazlardı, Medine'ye gelince gördük ki, Medine'nin yerli kadınları kocalarına hâkim durumdalar, bu defa bizim kadınlarımız da onlara benzemeye, onlar gibi davranmaya başladılar." (Buhârî, Nikâh 83; İbn Âşûr, V / 412).

Bize göre kadının aile hukukunu çiğnemesi halinde bir ıslah tedbiri olarak ve içinde yaşanan topluluğun örf ve âdetine uyularak serbest bırakılan *“kocanın karısını dövmesi”* eylemi, Hz. Peygamber (asm) tarafından toplum ıslah edilerek, insanın ve özellikle zevcenin dövülemeyeceği ifade ve telkin edilerek ortadan kaldırılmış, *“iyi bir kocanın karısını dövemeyeceği”* kaidesi, bu yakışıksız davranışın önüne bir set olarak konmuştur. Burada sünnet (Resûlullah'ın sözleri ve uygulaması) âyeti neshetmemiş, tarihîliğini, yerelliğini ve kültürel bağlamını açıklamıştır.